

НОВАСТИ

NOVOSTI - elektroničko mjesečno glasilo Društva prijatelja glagoljice
godište V | broj 55 | lipanj 2020.

Poštovani i dragi članovi, suradnici i prijatelji Društva prijatelja glagoljice!

Pomalo se vraćamo u stare životne obrasce i ritam. Vjerojatno još dugo neće sve biti isto kao i prije, ali ćemo se prilagoditi svim datostima i nastaviti najbolje što možemo. *Novosti* se vraćaju na *mirnodopsku* dinamiku izlaženja jednom mjesečno, u pravilu svakog prvoga u mjesecu.

Štikleci iz svijeta glagoljice

Započinjemo s poezijom jer smo u predzadnjem broju obećali objaviti pjesmu našega člana iz Bjelovara, g. Slavka Kirina. Pjesma je posvećena Šimunu Kožičiću Zadraninu (1460. – 1536.), biskupu i osnivaču glagoljske tiskare u Rijeci. Provjerite svoje poznavanje glagoljice ili naučite slova jer pjesmu donosimo na oba pisma.

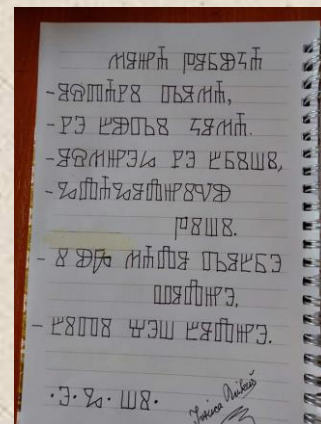
Glas iz Rijeke

Krbavo, Modrušu, evo me!
Ja sin sunčanih strana,
vaš štap i mitru
radosno primih.
I haljine krvave vaše,
i rubac utjehe,
novljanski spas.
V Rici mi hiža
dom posta novi,
slobodi roda posvećen hram:
knjige hruacke, riječi i slova,
ranjenog srca prkosa glas.
Duša mi natrag jugu hita,
gdje smiraj pruža ugljanski žal.
Sveti Jerolim grob mi čuva,
Jadrana plavog miluje val.

УМІТІУ ДРІ БУДІУЧІУ

Крбаві, Модрушу, ево ме!
Я сын сончаных страна,
ваш штап і мітру
радасна прыміх.
І халііне крваве ваёе,
і рубак утэге,
новляанскі спас.
В Рыцы мі хіжа
дом паста новы,
свабоды рода пасвечаны храм:
кнігі храцкае, рычы і словы,
раненага сэрца пркаса глас.
Душа мі натраг гугу хіта,
гдэ сміраі пража угляанскі жал.
Светы Іералім гроб мі чыва,
Адрыяна плаваго мілуе вал.

Donosimo i malo glagoljice u stihu – vedru poruku nam je uputila gđa. Ivkica Mikuš koju uskoro očekujemo i u našim članskim redovima.

S obzirom da smo ovaj broj *Novosti* započeli pjesmom u čast Šimuna Kožičića Zadranina, i to u godini u kojoj se navršava 560 godina od njegovog rođenja, podsjetit ćemo čitatelje na život i djelo ovog uglednog potomka zadarske patricijske obitelji Benja (Begna), diplomata, pisca-latinista, vrsnog govornika, modruškog ili krbavskog biskupa, upravitelja Senjske biskupije, a u zadnjem desetljeću svoga života bio je tiskar, nakladnik, prevoditelj i priređivač glagoljskih izdanja. Hrvatsku je kulturu osobito zadužio knjigama koje je od kraja 1530. do sredine 1531. godine otisnuo u vlastitoj tiskari u Rijeci glagoljskim pismenima na crkvenoslavenskome hrvatskom (čakavskom) jeziku. Do danas je pouzdano utvrđeno da je riječ o šest knjiga namijenjenih potrebama svećenika glagoljaša, od kojih je vjerojatno najprije tiskana knjižica s naslovom *Psaltir* (svojevrсна početnica za učenje glagoljice, tj. bukvar s molitvenikom), a potom ostale: *Oficij rimski* (molitvenik, časoslov), *Misal hruacki po rimski običaj i čini* (bogoslužna knjiga s mismin tekstovima), *Knjižice Krsta* (mali ritual, obrednik), *Knjižice od žitiè rimskih arhierèov i cesarov* (povijest rimskih papa i careva) te *Od bitiè redovničkoga knjižice* (priručnik za uvoditelje pristupnika u svete redove). Danas se ovih šest knjiga iz Kožičićeve riječke tiskare smatraju značajnim djelima u ukupnom fundusu srednjovjekovne hrvatske glagoljaške književnosti, koja je svoj zenit dosegla samo pet desetljeća ranije, u tek otkrivenu tiskarskome mediju i glagoljskim inkunabulama. (Izvor: Iva Lukežić i Jasna Vince: Šimun Kožičić Benja i njegova glagoljska tiskara u Rijeci, Slovo 63 (2013): Ocjene i prikazi, str.213).

S obzirom da smo ovaj broj *Novosti* započeli pjesmom u čast Šimuna Kožičića Zadranina, i to u godini u kojoj se navršava 560 godina od njegovog rođenja, podsjetit ćemo čitatelje na život i djelo ovog uglednog potomka zadarske patricijske obitelji Benja (Begna), diplomata, pisca-latinista, vrsnog govornika, modruškog ili krbavskog biskupa, upravitelja Senjske biskupije, a u zadnjem desetljeću svoga života bio je tiskar, nakladnik, prevoditelj i priređivač glagoljskih izdanja. Hrvatsku je kulturu osobito zadužio knjigama koje je od kraja 1530. do sredine 1531. godine otisnuo u vlastitoj tiskari u Rijeci glagoljskim pismenima na crkvenoslavenskome hrvatskom (čakavskom) jeziku. Do danas je pouzdano utvrđeno da je riječ o šest knjiga namijenjenih potrebama svećenika glagoljaša, od kojih je vjerojatno najprije tiskana knjižica s naslovom *Psaltir* (svojevrсна početnica za učenje glagoljice, tj. bukvar s molitvenikom), a potom ostale: *Oficij rimski* (molitvenik, časoslov), *Misal hruacki po rimski običaj i čini* (bogoslužna knjiga s mismin tekstovima), *Knjižice Krsta* (mali ritual, obrednik), *Knjižice od žitiè rimskih arhierèov i cesarov* (povijest rimskih papa i careva) te *Od bitiè redovničkoga knjižice* (priručnik za uvoditelje pristupnika u svete redove). Danas se ovih šest knjiga iz Kožičićeve riječke tiskare smatraju značajnim djelima u ukupnom fundusu srednjovjekovne hrvatske glagoljaške književnosti, koja je svoj zenit dosegla samo pet desetljeća ranije, u tek otkrivenu tiskarskome mediju i glagoljskim inkunabulama. (Izvor: Iva Lukežić i Jasna Vince: Šimun Kožičić Benja i njegova glagoljska tiskara u Rijeci, Slovo 63 (2013): Ocjene i prikazi, str.213).

S ponosom prenosimo riječi g. Đure Vidmarovića, predsjednika Društva hrvatskih književnika i člana uredništva časopisa *Baščina* kojima je u intervjuu s predsjednikom našega Društva, prof. Žubrinićem na Laudato TV dana 21. travnja u emisiji iz ciklusa *Susret u riječi* iznio svoju ocjenu posljednjeg broja časopisa. G. Vidmarović je kazao da je to "u ovom trenutku u Hrvatskoj najkvalitetniji estetski, grafički i sadržajno uređivan takav stručni časopis" kao i da možemo "doista biti ponosni na takav časopis s prekrasnim imenom *Baščina*".

Časopis za književnost *Kvaka* objavio je članak popraćen fotografijama gđe. Narcise Potežica pod naslovom *Zagreb više nikada neće biti isti* koji se nalazi na poveznici: <http://www.casopiskvaka.com.hr/2020/04/narcisa-potezica-zagreb-vise-nikada.html>.

Mjesečnik *Zvona* u broju za ožujak 2020. donio je osvrt na predavanje *Otočić Gospe od Škrpjela od hridi do svetišta* naše članice iz Rijeke, gđe. Ljubice Štambuk koje je održala 7. veljače u sklopu Tripundanskih dana – Dana Bokelja u Rijeci, a također i članak gđe. Zrinke Frković pod naslovom *Šimun Kožičić Benja – blistava osobnost hrvatske kulture*.

Staroslavenski institut nas je u svibnju obogatio za novu glagoljsku riječ mjeseca: *medoplutan* što znači tekući, odnosno obilujući medom. Riječ dolazi od glagola "pluti", potvrđenoga još u staroslavenskom. U hrvatskoglagoljskim tekstovima znači "teći", a korijen mu je potvrđen i u suvremenim hrvatskim riječima: plutati, ploviti i plivati. Inače, pridjev "medoplutan" vjeran je prijevod latinskoga "mellifluus". Ova riječ je prikladno odabrana uz Svjetski dan pčela koji se obilježava 20. svibnja. Sudimo li životinje po njihovim djelima, marljivim pčelicama nema konkurencije, a ljekoviti pčelinji proizvod svoje je mjesto našao i u samim nebesima. Uostalom, za sve ostale životinje se kaže da ugibaju, a samo pčele umiru.

Jako nas je razveselilo kad smo na facebook stranici Matice hrvatske dana 26. svibnja naišli na objavu u povodu rođendana hrvatskog jezikoslovca, svećenika glagoljaša Dragutina Antuna Parčića (Vrbnik 1832. – Rim 1902.). Izabrane radove i pisma Dragutina Antuna Parčića i Marcela Kušara u matičinoj ediciji *Stoljeća hrvatske književnosti* priredile su Silvana Vranić i Lada Badurina: <https://tinyurl.com/SHK-Parcic-Kusar>, a o novocrkvenoslavenskome jeziku njegova misala iz 1893. čitajte u knjizi Vere Blažević Krezić *Književnimi radnjami za Crkvu i Domovinu*: <https://tinyurl.com/Knjizevnimi-radnjami>

Na poticaj g. Jurja Lokmera, dopredsjednika našega Društva, DPG je poslao prijedlog Narodnoj banci Hrvatske da u godini u kojoj se navršava 1.600 obljetnica smrti sv. Jeronima pripremi za tržište zlatnike i srebrnjake s likom našega sveca. NBH je načelno prihvatila našu inicijativu. Prema okvirnom izračunu cijena jednog zlatnika bi bila 500,00 kn, a srebrnjaka 200,00 kn. Zamoljeni smo za procjenu potražnje za ovim prigodnim kovanicama od strane Društva i njegovih članova. Ljubazno molim primatelje ovih Novosti da se u slučaju interesa jave putem e-maila tajnici Društva na mirna.lipovac@zg.t-com.hr te da navedu koliko i kojih kovanica bi željeli nabaviti, bez kasnije obveze kupnje. U slučaju da kovanice budu puštene u optjecaj, bit ćete obaviješteni, a kupnju ćete realizirati izravno s NBH.

U SAD-u je 8. travnja 2020. u 76. godini preminuo g. David Byler, nadimkom Slavonac, osma generacija Hrvata (sic!) u toj zemlji i stalni suradnik portala www.croatia.org. David je bio duhovna osoba, a uspostavio je vrlo prisne veze s Nenadom Bachom, članom našega Društva. Od malih nogu je s roditeljima molio iz jedne stare glagoljaške knjige na hrvatskom jeziku. Stvarao je video filmove na najrazličitije hrvatske teme (<http://canovals.blogspot.com/>). Otkrio nam je pjesmu *Sjećanje na Velu Luku* u prepjevu na češki jezik. Autor izvorne glazbe i stihova te pjesme je Branko Žuvela iz Vele Luke.

Potkraj travnja, u 97. godini života preminula je gđa. Antica Menac, hrvatska slavistica, akademkinja, istaknuta hrvatska filologinja i prevoditeljica, jedna od osnivačica Društva prijatelja glagoljice. Počivala u miru!

Žalosni smo i što je zbog epidemije korona virusa ovogodišnji 28. saziv Male glagoljske akademije (MGA) u Roču službeno otkazan.

Društvo prijatelja glagoljice neće održati tribinu iz ciklusa *Hrvatska glagoljaška baština* predviđenu za lipanj. Nadamo se da ćemo od rujna nadalje uspjeti održati predviđene tribine. Uredništvo *Baščine* marljivo radi na prikupljanju članaka za novi broj časopisa koji ćemo nastojati objaviti koncem godine.

Dobra vijest je da će mješoviti pjevački zbor *Baščina* našega Društva nastupiti na glagoljaškoj misi u nedjelju, 14. lipnja u crkvi sv. Franje Ksaverskoga u Jandrićevoj 21 u Zagrebu, s početkom u 18 sati. Poziv novim pjevačima je trajno otvoren.

Glagoljica gdje je (ne) očekujemo

Sliku stupića na kojemu je glagoljicom ispisano *Dinamo* poslala nam je naša članica, gđa. Roža Brletić Višnjić. Stupić se nalazi u Ulici Ive Tijardovića u Prečkom.

Neka Vas prate zdravlje, mir i dobro!

